

במשנה (זבחים פו.) אַבְרָהָם שֶׁפָּקְעוּ – הוּעֵפוּ וּקְפֵצוּ מֵעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ
 וּנְפְלוּ לֵאדָרָךְ, אִם פָּקְעוּ קוֹדֶם חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְיִחְיֶיר אוֹתָם לְמַעֲרֹכָה,
 שֶׁאִם שֶׁהָאֵשׁ מְשַׁלָּה בִּאֲבָרִים, כִּיּוֹן שֶׁעֲדִידֵין יֵשׁ בָּהֶם מִמְּשׁוֹת דִּינָם
 הוּא שֶׁלִּפְנֵי חֲצוֹת אֵינֶם נִחְשָׁבִים כִּמְעוּכָלִים, וְצָרִיךְ לִהְיוֹתֵם
 לְמַעֲרֹכָה שִׁמְשִׁיכּוֹ לְהִישָׁרָף, וּמוֹעֲלִין בָּהֶן – וְאִם נִהְנֶה מֵהֶם הָרִי זֶה
 מֵעַל, שְׂכִיּוֹן שֶׁמִּצְוָה לַחֲזוֹר וּלְהַקְטִירָם עַל גְּבֵי הַמַּעֲרֹכָה הָרִי שֶׁלֹּא
 נַעֲשִׂית מִצְוֹתָם, וְנִקְרָאִים 'קִדְשֵׁי ה'' וּמוֹעֲלִים בָּהֶם. וְאִם פָּקְעוּ
 לְאַחֵר חֲצוֹת הַלַּיְלָה, לֹא יִחְיֶיר אוֹתָם לְמַעֲרֹכָה, כִּיּוֹן שֶׁבַחֲצוֹת
 הַלַּיְלָה נַעֲשׂוּ הָאֲבָרִים שֶׁנִּשְׁרָפוּ מֵהָאֵשׁ כִּמְעוּכָלִים וְאִפִּילוּ אִם יֵשׁ
 בָּהֶם עֲדִידֵין מִמְּשׁוֹת, וְאִינֶם צָרִיכִים עוֹד לְהִישָׁרָף עַל גְּבֵי הַמַּעֲרֹכָה,
 וְאִין מוֹעֲלִין בָּהֶן אִם נִהְנוּ מֵהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנַּעֲשִׂית מִצְוֹתוֹ
 אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ.
 שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: מָנָא הֵי מִיָּלֵי שֶׁבִּשְׁעַת חֲצוֹת נַעֲשִׂים הָאֲבָרִים
 שֶׁנִּשְׁרָפוּ מֵהָאֵשׁ כִּמְעוּכָלִים וְאִפִּילוּ שִׁישׁ בָּהֶם עֲדִידֵין מִמְּשׁוֹת.
 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אָמַר רַב, כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר 'כָּל הַלַּיְלָה וְהַקְטִיר',
 שֶׁכֵּךְ כְּתוּב בַּפְּסוּק (ויקרא ו ב.) 'הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָּה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל
 הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר', וּמִשְׁמַע שֶׁכָּל הַלַּיְלָה הוּא זְמַן הַקְטֵרֶת אֲבָרִים,
 וְאִם מִזְמַן שֶׁכֵּבֵר פָּקַע צָרִיךְ לִהְיוֹת. וְכְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר 'כָּל הַלַּיְלָה
 וְהָרִים', שֶׁבִּשְׂמֹךְ לַפְּסוּק זֶה כְּתוּב 'לִבֶּשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בֶּד וּמִכְנָסֵי בֶד
 לִבֶּשׁ עַל בִּשְׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ וְגו', מִשְׁמַע
 שֶׁכָּל הַלַּיְלָה נִחְשָׁב בִּשְׂרָף הָעוֹלָה שֶׁנִּשְׁרָף מֵהָאֵשׁ כִּמְעוּכָל וְרָאוּ
 לְתַרּוּמַת הַדָּשָׁן, נִמְצָא שֶׁשְׁנֵי הַפְּסוּקִים סוֹתְרִים זֶה לַזּוֹחַ, הָאֵל כִּיִּצֵּד
 נִיִּישׁב זֹאת, עַל כִּרְחָךְ יֵשׁ לָנוּ לֹמַר, חֲלָקְהוּ אֶת הַלַּיְלָה לִשְׁנֵי
 חֻלְקִים, חֲצִי הָרָאשׁוֹן שֶׁל הַלַּיְלָה, לְהַקְטִירָה – צָרִיכִים הָאֲבָרִים
 לְהִיֹּת מוֹקְטָרִים לְהִישָׁרָף עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְעַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה אֵין
 הָאֲבָרִים נִחְשָׁבִים כִּמְעוּכָלִים, וְאִם פָּקַע צָרִיךְ לִהְיוֹת, וְחֲצִי
 הַשֵּׁנִי שֶׁל הַלַּיְלָה, לְהַקְטִירָה, שֶׁמִּחֲצוֹת וְאִילָךְ אֲפֻשֶׁר לְהָרִים אֶת
 הַדָּשָׁן, וּמִכָּאֵן שֶׁמִּחֲצוֹת נִקְרָאִים 'דָּשָׁן' שֶׁנַּעֲשִׂים הָאֲבָרִים שֶׁמִּשְׁלָה
 בָּהֶם הָאֵשׁ כִּמְעוּכָלִים וְאִפִּילוּ שִׁישׁ בָּהֶם עֲדִידֵין מִמְּשׁוֹת.
 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה מִמִּשְׁנֵתֵינוּ עַל הַלִּימוּד שֶׁל רַב שְׁמוּדָאוּרִיתָא עַד
 חֲצִי הַלַּיְלָה הוּא זְמַן הַקְטֵרָה וְרַק מִחֲצוֹת וְאִילָךְ זְמַן תְּרוּמַת הַדָּשָׁן:
 מֵתִיב רַב כְּהֵנָּה, כָּכָל יוֹם תּוֹרְמִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּקִרְיַת הַנֶּגֶב אוֹ סְמוּךְ
 לוֹ בֵּין מִלְּפָנָיו בֵּין מִלְּאַחֲרָיו, וְכִיּוֹם הַכְּפֻזִּים מִחֲצוֹת, וְכִיּוֹנָלִים
 מֵאֲשַׁמּוֹדָה הָרָאשׁוֹנָה,

לְפָתַח הַמִּטָּה רִבִּין – הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לִימַד זְכוֹת עַל יִשְׂרָאֵל
 שֶׁחֲטָאוּ מִשּׁוּם שֶׁהִצִּיר הָרַע אֹרֵב לָהֶם וּמִחֲטִיא אוֹתָם בַּעַל כּוֹרֶחֶם.
 שֶׁאֵל רַב יְהוּדָה אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, וְשִׁטָּן מָאִי אָמַר – מַה אָמַר הַשֵּׁטָן
 עַל מַעֲשֵׂה זֶה. אָמַר לֵיהּ אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, הַשֵּׁטָן לֹא הִיָּה יוֹכֵל לֹמַר
 וּלְקַטְרֵג כְּלוֹם מִשּׁוּם שֶׁשִּׁטָּן בְּיוֹמָא דְּכִיפּוּרֵי לִית לֵיהּ רְשׁוּתָא
 לְאַסְטוּנִי – בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים אֵין לַשֵּׁטָן רְשׁוֹת כָּלֵל לְהַשְׁטִין. מְבַרֶּרֶת
 הַגְּמָרָא: מָמָא – מִנֵּין נִלְמַד שֶׁבְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים אֵין לוֹ רְשׁוֹת לְהַשְׁטִין.
 מְבַאֵרֶת הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי פִּרְ חָמָא, תִּיבֵת 'הַשֵּׁטָן' בְּגִמְטְרִיא תֵּלֶת
 מָאָה וְשִׁתֵּין וְאַרְבָּעָה הָיוּ – שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שִׁישִׁים וְאַרְבָּעָה, וּבִשְׁנַת
 הַחֲמִישִׁי יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שִׁישִׁים וְחֲמִשָּׁה יָמִים, וְדוֹרָשִׁים מִזֶּה, תֵּלֶת
 מָאָה וְשִׁתֵּין וְאַרְבָּעָה יוֹמֵי אֵית לֵיהּ רְשׁוּתָא לְאַסְטוּנִי – שֶׁבִּשְׁלֹשׁ
 מֵאוֹת שִׁישִׁים וְאַרְבָּעָה יָמִים בִּשְׁנָה יֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְהַשְׁטִין, אֲבָל יֵשׁ
 יוֹם אֶחָד בִּשְׁנָה וְהוּא בְּיוֹמָא דְּכִיפּוּרֵי – יוֹם הַכִּיפּוּרִים, שְׁבוּ לִית לֵיהּ
 רְשׁוּתָא לְאַסְטוּנִי – אֵין לוֹ רְשׁוֹת לְהַשְׁטִין.

משנה

כתוב בתורה (ויקרא ו א) וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת
 הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁמּוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ. שֶׁכָּכָל יוֹם הִיָּה הַכּוֹהֵן מְרִים
 בַּמִּחְתָּה אֶפֶר מִן הַקִּרְבָּנוֹת שֶׁנִּתְעַבְּלוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְהִיָּה מְנִיחַ
 עַל גְּבֵי הָרִצְפָּה סְמוּךְ לַכֶּבֶשׂ. וְהִיא הִיָּתָה הָעֲבוּדָה הָרָאשׁוֹנָה
 בַּתְּחִילַת הַיּוֹם. מִשְׁנֵתֵינוּ בָּאָה לְפָרֵשׁ אֶת הַהִבְדָּלִים שִׁישׁ בֵּין יוֹם
 כִּיפּוּר לְשָׂאֵר יָמִים בַּעֲבוּדוֹת שִׁישׁ בִּשְׁנֵיהֶם, כְּגוֹן עֲבוּדָה זוֹ שֶׁל
 תְּרוּמַת הַדָּשָׁן שֶׁאֵין זְמַנָּהּ בְּכָל הַיָּמִים:
 כָּכָל יוֹם מִיָּמֹת הַשָּׁנָה הִיוּ תּוֹרְמִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּקִרְיַת הַנֶּגֶב –
 בַּעֲמוּד הַשֹּׁחַר, אוֹ סְמוּךְ לוֹ – לְקִרְיַת הַגִּבֹּר בֵּין לְפָנָיו – לְפָנֵי
 קִרְיַת הַגִּבֹּר בֵּין לְאַחֲרָיו – אַחֲרֵי קִרְיַת הַגִּבֹּר. וְכִיּוֹם הַכְּפֻזִּים הִיוּ
 מְקַדְּמִים לְתַרּוּם מִחֲצוֹת הַלַּיְלָה. וְכִיּוֹנָלִים שֶׁהִיוּ הִרְבֵּה קִרְבָּנוֹת וְהִיוּ
 צָרִיכִים לְהַקְדִּים הִרְבֵּה, הִיוּ תּוֹרְמִין כִּבְר מִסּוֹף הָאֲשַׁמּוֹדָה הָרָאשׁוֹנָה
 – שֶׁל הַלַּיְלָה. וְלֹא הִיָּתָה קִרְיַת הַנֶּגֶב מְנַעַת בְּרַגְלִים עַד שֶׁהִיָּתָה
 עוֹדָה מִלְּאֵה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִבְאִיו קִרְבָּנוֹתֵיהֶם כְּדִי שִׁיּוּכְלוּ לְהַקְרִיבָם
 מִיַּד לְאַחֵר הַתְּמִיד.

גמרא

הַגְּמָרָא מְבַאֵר מִשְׁנֵה בַּעֲנֵין תְּרוּמַת הַדָּשָׁן: תֵּנֵן הֵתָם – שְׁנֵינֵינוּ

יומא דף כ עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום חמישי) קלז

56 ואת אמרת לי אימא – (תפרש) קרא תרגומא. אמר ליה רבי שילא
 57 לרב, מר נהו רב – האם אתה רב, שכן ידע רבי שילא שרב הוא
 58 המתורגמן של רבי חייא, אם כן ינח מר – הפסק מלתרגם את
 59 דברי שאין אני ראוי שאתה תתרגם את דברי. אמר ליה רב, אמרי
 60 אינשי – רגילים אנשים לומר, אי תננת ליה – אם השכרת את
 61 עצמך לאדם, פוין עמריה – עשה כל מלאכה שיאמר לך ואפילו
 62 לפנץ את צמרו שהיא מלאכת נשים ומלאכה בזויה, ולכן כיון
 63 שהתחלתי לפרש את דברך לא אפסיק. אמר דאמרי, הכי אמר
 64 ליה רב לרבי שילא, מעלין בקדש ולא מורידין, ומכיון שאני
 65 התחלתי לתרגם ואין כאן אדם חשוב כמוני, אם אפסיק ויבוא אחר
 66 הפחות ממני יהא זה בזיון לדרשה.
 67 הגמרא מביאה ברייתא שסוברת כדברי רב וברייתא שסוברת
 68 כדברי רבי שילא: תניא בברייתא בותיה דרב שקריאת הגבר היינו
 69 הכרות הממונה על ההשכמה. ותניא בברייתא בותיה דרבי שילא
 70 דהיינו קריאת התרגומא. תניא בותיה דרב, גביני ברוז – אדם ששמו
 71 היה גביני והוא היה ממונה להכריז בשחר, מהו אומר כשהוא
 72 מכריז בבוקר, עקדו בהנים לעבודתכם – לעבודת הקרבנות, וליום
 73 לדוכנכם – לעמוד על הדוכן לשיר, וישראל למעמדם, שהיו
 74 ישראל מחולקים לעשרים וארבע מעמדות ובכל שבוע היה
 75 משמר אחד שהיו עומדים על הקרבת התמיד. וכשהיה מכריז היה
 76 קולו נשמע ברחוק שלש פרסאות מירושלים. מעשה באנריפס
 77 המלך שחיה בא בדרך ושמע את קולו של גביני כרוז ברחוק שלש
 78 פרסאות מירושלים, ובשכא לביתו שיגר לו מתנות על שנהנה
 79 שנשמע קולו למרחוק. ואף על פי כן – אף על פי שהיה גביני כרוז
 80 משובח בכך, בהן גדול משוכה ממנו, שמצינו שקולו היה נשמע
 81 למרחוק הרבה, דאמר מר, וכבר אמר – היה פעם מעשה שאמר
 82 הכהן גדול בוידי על פרו ביום הכיפורים אמא השם חטאתי וכו',
 83 ונשמע קולו ביריחו, ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן,
 84 מירושלים ליריחו עשר פרסי – עשר פרסאות, הרי שקולו של הכהן
 85 גדול היה נשמע למרחוק יותר משל גביני כרוז. מוסיפה הגמרא:
 86 ואף על גב דהבא אצל הכהן גדול ביום הכיפורים איבא חולשא
 87 מחמת הצום, והבא אצל גביני כרוז בכל יום ליבא חולשא. ועוד
 88 חילוק דבר, דהבא – קולו של כהן גדול היה נשמע ביממא –
 89 ביום, שהקול נשמע פחות, והתם אצל גביני כרוז, ליליא – ההכרזה
 90 היתה בלילה, ומצינו שבשמינית הקול ביום יש חידוש יותר, דאמר
 91 רבי לוי, מפני מה אין קולו של אדם נשמע ביום בדרך שנשמע
 92 בלילה, מפני גלגל חמה שבהליכתו הוא מנסר פרקיץ בחרש – (וגר)
 93 המנסר בעצי ארזים, ומשמיע בזה קול חזק, ולכן אין קולו של אדם
 94 נשמע חזק ביום כבלילה. והאי חירנא דיומא – והנסורת שמתנסרת
 95 מן הרקיע לא שמיא – נקראת בשם 'לא', מלשון אין, והיינו דקאמר
 96 גבוקהצצר להתפאר (ויאל ד לב) 'וכל דירי ארעא (כלא) (כלה)
 97 חשיבין' – שכל דיירי העולם נחשבים בעיני כלא, דהיינו ככלום,
 98 וכמו פסולת הנסורת מן הרקיע.
 99 תנו רבנן, אלמלא – אם לא שהיה נשמע קולו של גלגל חמה
 100 בעולם, כמבואר לעיל, היה נשמע קול המונה של רומי, ואלמלא
 101 היה נשמע קול המונה של רומי בעולם, היה נשמע קול גלגל חמה.
 102
 103 תנו רבנן, שלש קולות חולפין מסוף העולם ועד סופו, כלומר
 104 שדברים אלו מפורסמים וידועים בכל העולם ואינם נפסקים. ואילו
 105 הן, קול גלגל חמה שהולך בכל יום בכל העולם ממזרח למערב
 106 ללא הפסק, וקול המונה של רומי שמשלו בביתא בכל העולם,
 107 והיתה מלכותם הולכת ומתפרסמת, וקול נשמה בשעה שיוצאת מן
 108 הגוף, שהיא מיתת האדם, שזה דבר שהולך בכל העולם ואין לו
 109 הפסק. ויש אומרים אף קול לידה של אדם הולך בכל העולם ואין
 110 לה הפסק.

1 ואי קלא דעתך כדברי רב, שזמן תרומת הדשן מחצות ואילך
 2 דאורייתא היא, וכפי שלמד זאת מן הפסוקים, הכי מקדמין – כיצד
 3 אמרה המשנה שברגלים היו מקדימין לתרום מאשמורה
 4 הראשונה, הרי מדאורייתא אין חציו הראשון של הלילה כשר
 5 להרמת הדשן (והכי מאחרינן). מתרצת הגמרא: אלא אמר רבי
 6 יוחנן, אין למדים מן הפסוקים לחלץ את הלילה חציו להקטרה
 7 וחציו להרמה, אלא כל הלילה כשר הן להקטרה באיברים שלא
 8 נתעכלו עדיין והן להרמה בדשן שנתעכל לגמרי, ולא חילקה
 9 התורה אלא באיברים שנתפרו ונתקשו מהאש אך יש בהם עדיין
 10 ממשות שחצות עושה בהם עיכול והרי הם דשן. וכן למדים,
 11 ממשמע שנאמר לענין ההקטרה 'היא העולה על מוקדה על
 12 המזבח כל הלילה', וכי איני יודע שהוא עד הפקר, הרי כל הלילה
 13 נמשך עד הבוקר, ומה תלמוד לומר 'עד הפקר', ללמודך, תן פקר
 14 נוסף לקרן של לילה, שסתם בוקר של לילה הוא עלות השחר,
 15 ונתן לך הכתוב בוקר נוסף ללמודך שלא רק שאין צריך להקטיר
 16 מהבוקר של עלות השחר אלא כבר מהבוקר הראשון אין צריך
 17 להקטיר אפילו ששעדין יש בהם ממשות, ומאחר שלא פירש
 18 הכתוב מהו הבוקר הנוסף, על כרחך הכונה לחצות הלילה. הלכך
 19 – מכיון שכל הלילה כשר לתרומת הדשן, לפיכך קבעו חכמים את
 20 זמנה כפי הצורך, שבכל יום, שלא היו הרבה קרבנות ולא היה
 21 הרבה דשן על גבי המזבח, היו תורמין את המזבח בקריאת הנבר
 22 או כמור לו בין מלפניו בין מלאחרי, וזמן מועט זה סניא – מספיק
 23 לתרומת הדשן. ביום הכיפורים דאבא חולשא דהן גדול, שעליו
 24 מוטל לעשות את כל עבודות היום, עבדינן – עושים את תרומת
 25 הדשן מחצות. וברגלים דפשיי ישראל – שרבים מישראל היו
 26 מגיעים להקריב קרבנותיהם ונפשי – והיו הרבה קרבנות, ולכן
 27 היה הרבה דשן שהיו צריכים להעלותו לתפות, עבדינן מאשמות
 28 הראשונה כדי שיספיקו הכל עד הבוקר. בדרבנן מעמא בסיפא,
 29 שלא היתה קריאת הנבר מנעת ברגלים עד שהיתה עורה מלאה
 30 מישראל שבאו להקריב את קרבנותיהם.
 31 שנינו במשנה: בכל יום היו תורמין בקריאת הגבר. מאי קריאת
 32 הנבר – למי הכוונה גבר. רב אמר, קרא נברא – אדם שהיה ממונה
 33 להכריז, ובהגיע הזמן היה מכריז עמדו כהנים לעבודתכם ולויים
 34 לדוכנכם וישראל למעמדם, ובזמן קריאתו היו תורמין את
 35 תרומת הדשן. רבי שילא אמר, קרא תרגומא – בזמן קריאת
 36 התרגומא בבוקר היתה נעשית תרומת הדשן.
 37 מספרת הגמרא: רב אקלע לאתריה דרבי שילא – רב הגיע לעירו
 38 של רבי שילא, ולא היו מכירים אותו באותה העיר, לא הוה אמורא
 39 למיקם עליה דרבי שילא – לא היה מי שיעמוד לתרגם לקהל את
 40 דרשתו של רבי שילא, כשראה זאת רב, קם רב עליה – נעמד רב
 41 לפניו והחל לפרש לעם את דברי רבי שילא, כששמע רב את רבי
 42 שילא לוחש לו באזנו לומר את זמן תרומת הדשן בלשון קריאת
 43 הגבר, וקא מפרש רב את דבריו לעם מאי קריאת הנבר, 'קרא
 44 נברא', וכשיטת עצמו שהוא הזמן שהאדם הממונה הכריז עמדו
 45 כהנים לעבודתכם. אמר ליה רבי שילא לרב, ולימא מר קרא
 46 תרגומא – מדוע אינך מפרש שזה זמן קריאת התרגומא. אמר ליה
 47 רב לרבי שילא בדרך משל, אבוב – (חליל) לחרי – כשמוזמרים בו
 48 לפני אנשים בני חורין וחשובים, זמר – הוא ערב להם לשמוע, אך
 49 כשמוזמרים בו לגורא – לפני אנשים פשוטים כגרדיים, לא מקבלות
 50 מיניה – אינו ערב להם, ונתכוין רב לומר בזה, שפירוש זה פירשתי
 51 פעמים רבות לפני גדולים ולא מיהו ביד, ועתה שפירשתי לפניך
 52 שאינך גדול כמותם לא קיבלת ממני, שכן כי הוה קאימא –
 53 כשהייתי עומד עליה דרבי חייא לתרגם את דבריו לעם וכשאמר
 54 קריאת הגבר מפרשינא את דבריו לעם מאי קריאת הנבר קרא
 55 נברא, ולא אמר לי ולא מידי – ולא מחה בי אלא קיבל את דברי,